

bántalmazták őket, szűkös fejadagjukat megdézsmálták vagy egyszerűen ellopták. Gyakran kényszerítették őket arra, hogy a szabad ég alatt háljanak. Egyesek, például Kaucsky György tartalékos hadnagy, az első pillanattól úgy bántak velük, hogy még mutatóba se maradjon életben senki az egész századból. 1942. október 1-jéig az ő parancsnoksága alá helyezett munkaszolgálatosok közül 96 személyt agyonlőttek, s több mint 30-at Kaucsky saját kezűleg gyilkolt le.⁷⁶ Mások azzal szórakoztak, hogy „ötórai teát” adtak a zsidóknak vagy egy akkoriban játszott népszerű magyar film címét parafrázálva „tőparti látomássá” kellett lenniük. Az előbbi azt jelentette, hogy a keret szállásán agyba-főbe verték őket, az utóbbi azt, hogy bezavarták őket a közeli mocsárba. Gyakori eset volt, hogy fel kellett mászniuk a jeges fákra, kukorékolni, mint a kakasnak, és közben azt kiáltozni, hogy „Koszorú zsidó vagyok!” Akadtak keretlegények, akik télidőben addig locsolták vízzel a munkaszolgálatost, amíg „jégzsoborra” nem dermedt, vagy a háta mögött gúzsba kötött kezénél fogva fára akasztották. Rendszeresen mulattak efféle kegyetlen tréfákon a keret tagjai, amikor a munkaszolgálatosok napi munkájuk végeztével bevánszorogtak a körletbe.⁷⁷

A munkakörülmények csaknem elviselhetetlenek voltak. A munkaszolgálatosoknak silány volt a felszerelésük, rongyokban jártak és éheztek. Nagy Vilmos honvédelmi miniszter olyan jelentést kapott, hogy egyes munkásszázadok zsidó munkaszolgálatosait farkasordító hideg télidőben nyári ruhában vagy rongyokba burkolva vonultatják egyik helyről a másikra dolgozni, sokuknak a rongyok alól kilátszik a mezítelen testük. Napi ételmük olyan löttyből állt, amiben csak itt-ott úszkált egy-egy csont vagy valami zöldségféle. Tésztakészítmények pedig nem voltak engedélyezve számukra.⁷⁸

Ezeket a csontvázszerű, betegség gyötörte munkaszolgálatosokat nemcsak saját keretlegényeik kínozták, de azok a magyar és német katonák is ütötték-verték, akik mellett dolgozniuk kellett. Ebből a szemszögből különösen kíméletlenek voltak azok az alakulatok, melyeknek sorában sok magyarul beszélő népi német szolgált, zömmel dunántúli, bácskai és bánáti svábok, akik ádázul gyűlölték a zsidókat.

A háború után Szombathelyi a fejére olvasott vádakkal szemben védekezve, írásbeli vallomásában ekként összegezte a zsidókkal szemben a hadseregben alkalmazott bánásmódot

A zsidókérdés a hadseregbe katasztrofális kihatással volt. Rettenetes korrumpáló hatása volt. Minden érték átértékelődött. *A kegyetlenségből hazaszeretet lett, az atrocitásokból hősiesség, a korrupcióból erény,* s ilyen körülmények között jól gondolkozó emberek nem tudtuk megérteni az eseményeket. *A fegyelem kétféle lett. Egy a zsidókkal szemben, ahol minden szabad volt...*⁷⁹